

Field : Sport Psychology

Type : Research Article

Received: 10.09.2016 - Accepted: 07.12.2016

Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Yaşam Doyum Durumları İle Sporda Görev ve Ego Yönelimi Durumlarının Bazı Değişkenler Tarafından İncelenmesi

Şeval KAYĞUSUZ, Yeşim KÖRMÜKÇÜ, Hülya ADALI

Kocaeli Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, Kocaeli, TÜRKİYE

Email: sevalkaygusuz@gmail.com

Öz

Bu çalışmanın amacı Kocaeli Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin görev ve ego yönelimli hedeflerinin; yaş, cinsiyet, milli sporculuk durumu ve spor yaşı arasındaki ilişkinin incelenmesi ile yaşam doyum düzeylerinin; yaş, cinsiyet, milli sporculuk durumu ve spor yaşı arasındaki ilişkinin incelenmesidir. Araştırmanın örneklem grubunu 17-28 yaş aralığındaki 84'ü kadın, 104'ü erkek olmak üzere toplam 188 öğrenci oluşturmuştur. Öğrencilerin hedef yönelimleri Duda (1989; 1992) tarafından geliştirilen "Sporda Görev ve Ego Yönelim Ölçeği" ve yaşam doyumları Diener ve arkadaşları (1985) tarafından geliştirilen "Yaşam Doyumu Ölçeği" ile belirlenmiştir. Öğrencilerin demografik özelliklerini belirlemek amacıyla araştırmacı tarafından hazırlanan "Kişisel Bilgi Formu" kullanılmıştır. Elde edilen verilerin analizi SPSS 20.0 paket programında Bağımsız örneklem T Testi ve One Way Anova testi kullanılarak yapılmıştır. Araştırmada beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin SGEYÖ ve yaşam doyum puanlarının cinsiyet, yaş değişkeni arasındaki ilişki incelendiğinde yaşam doyum düzeyleri arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. Spor yaşı değişkeni arasındaki ilişki incelendiğinde ise ego düzeylerinde anlamlı farklılık bulunmuştur. Milli sporcu olup olmamaları değişkeni arasındaki ilişki incelendiğinde ise yalnızca ego kriterinde anlamlı farklılık bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Spor, görev yönelimi, ego yönelimi, yaşam doyum

Examination of Life Satisfaction with Ego and Duty Tendency in Sports by Variables for Students of School of Physical Education and Sports

Abstract

The aim of study is searching the relationships between ego-oriented goals and life satisfaction level of the students in Kocaeli University School of Physical Education and Sports and their age, sexuality, sport age and whether they are national sporter or not. The group of research sample consist of 84 women and 104 man aged between 17-28, total 188 students. Aim tendency of students were stated by 'Duty and Ego Tendency Scale in Sports' improved by Duda (1989; 1992) and life satisfaction of them were specified by 'Life Satisfaction Scale' improved by Diener and colleagues (1985). To determine demographic features of students, 'Personel Information Form' prepared by the researcher was used. Analıysis of datas obtained was performed in SPSS 20.0 package program by using T-test and One way Anova test. In researcher, in case of the relationship between the point of life satisfaction and duty and ego tendency of students and sexuality, age variables; a meaningful difference was detected. For sport age variiable, a meaningful difference in ego levels was found again. In examination of whether they are national sporter or not, only in ego criteria, a meaningful difference was present.

Keywords: Sports, ego orientation, duty orientation, life satisfaction

Giriş

Spor alanında son zamanlarda varolan teknolojik gelişmeler, sporun multidisipliner bir branş olduğunu göz önüne sermeye, farkındalık yaratmaya başlamıştır. Bu disiplinden biri olan spor psikolojisi; sporda başarı güdülenmesi başlığı altında sportif davranışın yapısını inceleyen alandır.

Duda (1989), Duda ve White (1992) Nicholls'un gelişimsel temelli algılanan yetenek ayırt etmişlerdir. Bunlardan birincisi görev ile ilişkili hedef yönelimdir. Görev bir kuruluşun üst düzey yöneticilerinden başlayarak en alt düzey çalışanına kadar bütün personelin kime bağlı çalıştığı, görevi, sorumluluğu ve yetkilerinin tariflendiği dökümanlara verilen isimdir. Görev sargınlığı, takımdaki üyelerin yarışmaları kazanmak ya da şampiyon olmak gibi ortak bir amacı başarabilme çabaları öne çıkar (Aracı H., 2014). Görev ile ilişkili hedef yönelimini benimseyen sporcular beceri gelişimini, öğrenmeyi, görevde ustalaşmayı, takım uyumunu ve işbirliğini öne alırlar. Görev yönelimli hedefler sporda başarı için, yeteneğin gelişiminin, kondisyonun ve sürece yönelik etkinliklerin tercih edilmesidir (Toros, 2001).

Duda ve ark. (1995), görev ile ilişkili hedef yöneliminin doyum, hoşlanma, sporla içsel olarak ilgilenme, içsel güdülenme, haz alma ile pozitif olarak ilişkili olduğunu bulmuşlardır. Performansın normatif standartlarla değerlendirildiği durumlarda bireyler başarı ve başarısızlığı diğerleriyle karşılaştırma yaparak değerlendirmektedirler. Bu durumlarda bireyler ego hedef yönelimini temel almaktadır. Görev hedef yönelimli bir birey ise kendisini referans alarak başarıyı değerlendirir ve kendi gelişimini, öğrenme ölçütlerini (kriterini) temel alır. Spor ve fiziksel aktivite ortamlarında yapılan araştırmalar, görev yöneliminin yüksek düzeyde keyif alma ve çabayı arttırarak içsel motivasyonu geliştirdiklerini ve bu sayede katılımı arttırdığını ortaya koymuşlardır. Görev yönelimli sporcuların başarısının sıkı çalışma ve çaba ile geleceğine ilişkin algıları olduğu çalışmalarla ortaya konmuştur. Buna karşın ego yönelimin kaybettikten sonra daha az keyif ve daha fazla depresyonla ilişkili olduğu ortaya konmuştur (Durubaş D., 2013)

İkincisi, ego ile ilişkili hedef yönelimdir. Ego, bilinçli zihin örgütüdür. Bilinç düzeyindeki algılardan, anılarda, düşünce ve duygulardan oluşur. Ego, kişiliğin, kimliğin ve tutarlılığın sürdürülebilmesini sağlar (Aracı H., 2014). Görev yönelimli bireylerin tersine başarı ortamlarında ego yönelimleri sergileyen kişiler bilinçli olarak görevi yerine getirmedeki yetenekleriyle ilgili olurlar (Üngör G., 2009). Ego ile ilişkili hedef yönelimine sahip olan bireyler üstün olmaya, rakiplerini alt etmeye, başarılı olmaya, kazanmaya ve etkinliğin sonucuna odaklaşırlar. Araştırmalar, ego ile ilişkili hedef yöneliminin direnç eksikliğine, yüksek kaygı düzeyine, sportif etkinlikten daha az hoşlanmaya ve doyumuna yol açtığına işaret etmektedir. (Boyd, 1990; Duda, 1992; Duda ve Chi, 1989). (Ego yönelimli): Sporcular, kötü performansın ve hataların cezalandırılacağına inandıkları, daha yetenekli oyuncuların daha fazla ilgi ve dikkat çektiğini düşündükleri ve takım üyeleri arasında rekabetin antrenör tarafından yaratıldığına inandıkları bir öğrenme performans iklimi olarak tanımlanır (Durubaş D., 2013). Egoya yönelik hedeflere öncelik sağlayan bireyler için süreç değil, sonuç önemlidir (Toros, Yetim, 2000).

Yaşamdan alınan doyum ve öznel iyi olma durumları ile amaç yapısı ve amaca erişme arasında ilişkinin bulunduğu öne sürülmüştür (Diener, 1984; Emmons, 1986; Michalos, 1985; Yetim, 1993). Ryan ve ark. (1996), ilgililik, özerklik, yeterlilik gibi içsel gereksinimlere yönelik amaçlı davranışların yüksek doyum algısına yol açtığını belirtmişlerdir. Toros T., Akyüz U. Bayansalduz M., Soyer F. uygun beceri düzeyinde sürdürülen etkinliklerin zamanla

mutluluğa ve doyuma yol açtığını bildirmiştir. Buna göre, sportif etkinlik sürecinin, bu süreçte ele alınan amaçların ve amaçlara erişmenin, sporcunun yaşamını doyumlu bulmasına yol açacağı söylenebilir. Yaşamını doyumlu bulan sporcuların, sportif hedefler ve hedef yönelimi ile daha fazla ilişkisi olması beklenen bir sonuç olacaktır. Sporcunun görev veya ego yönelimli hedef yönelimlerine sahip olma derecesi, bir yaşantı değerlendirmesini, yargılamayı gerektirir (Toros, 2002)

İnsan etkileşiminin yoğun olduğu söylenebilecek spor alanının, insan davranışlarının da çok iyi gözlemlendiği bir platform olduğu düşünülebilir. İnsanlar bulunduğu ortamlarda olayları görerek, duyarak, yaşayarak görev yönelimi, ego yönelimi ve yaşam doyumu üzerinde çeşitli saptamalar yapabilir. Görev yönelimi yüksek olan sporcularda ustalık becerisi, yoğun antrenman çalışması, kişisel gelişime önem, karşılaşılan zorluklarda içsel motivasyon özellikleri görülürken; ego yönelimli sporcularda başarıyı elde etmek için dış faktörlere ihtiyaç duyma, şansa ve sosyal statünün önemine inanma, başarıya ulaşmak için centilmenlik dışı hareketlere yoğunlaşma görülmüştür. Yaşam doyumunda ise sporun pozitif yönlü bir artış sağladığı bulgusu elde edilmiştir. Araştırma evrenini düşündüğümüzde, örneklem grubunun okul sonrası yaşam süresince sporcu ve sporu seven bireyler yetiştireceğini varsayarsak, görev yönelimi ve yaşam doyumu yüksek; ego yönelimi düşük sporcular yetiştirmesi daha da önemli olduğu söylenebilir.

Materyal ve Metod

Araştırma Grubu

Araştırmada, Kocaeli Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu'ndan 104'ü erkek, 84'ü kadın olmak üzere 188 öğrenci örneklem olarak belirlenmiştir. Örneklem seçiminde, özellikle bölge ve öğrenci yoğunluğu temelli, tabakalı örnekleme yoluna başvurulmuştur.

Veri Toplama Araçları

Çalışmada veri toplama amacıyla üç bölümden oluşan ölçek kullanılmıştır. Ölçeğin birinci bölümünde araştırmacı tarafından hazırlanan “Kişisel Bilgi Formu”, ikinci bölümünde Duda (1989; 1992) tarafından geliştirilen “Sporda Görev ve Ego Yönelimi Ölçeği (SGEYÖ)”, üçüncü bölümünde ise Diener ve ark. (1985) tarafından geliştirilen “Yaşam Doyumu Ölçeği” kullanılmıştır.

Sporda Görev ve Ego Yönelimi Ölçeği 7'si görev, 6'sı ego yönelimi olmak üzere 13 maddeden oluşmuştur. Ölçek “kesinlikle katılmıyorum, katılmıyorum, kararsızım, katılıyorum, kesinlikle katılıyorum” biçiminde ifade edilen 5'li likert tipinden oluşmaktadır. Ölçek yargıların beş değerlendirme basamağına göre yapılmakta ve iki alt ölçeği içermektedir. Ölçekteki maddelerin 2-5-7-8-10-12-13 (7 madde) görev yönelimini, 1-3-4-6-9-11 (6 madde) ise ego yönelimini ifade etmektedir. Ölçek 8 yaşından itibaren tüm yaş gruplarına uygulanabilmektedir. Ölçeğin Türk sporcularına uyarlama çalışması Toros (2001) tarafından yapılmıştır. Ölçeğin yapı geçerliliği çalışması açıklayıcı faktör analizi yardımıyla yapılmış (Duda, 1989; Duda ve ark., 1995), görev ve ego yönelimi olmak üzere iki faktör bulunmuştur. Ölçek ile ilgili çalışmada (Duda ve Whitehead, 1998), ölçeğin iç tutarlılığı görev yönelimi için 0.79 ve ego yönelimi için 0.81 olarak belirlenmiştir. Duda (1992), ölçeğin üç haftalık test tekrar test güvenilirliğini görev yönelimi için 0.68 ego yönelimi için 0.75 olarak bulmuştur. Toros (2001), yaptığı çalışmada ilgili bulguları Türk sporcuları için test etmiştir. Bu çalışmada görev ve ego yönelimi olmak üzere iki faktörün genel varyansın %58'ini

açıkladığı; iç tutarlılığın görev yönelimi için 0.87, ego yönelimi için 0.85 olduğu ve üç haftalık test tekrar test güvenilirliğinin görev yönelimi için 0.65, ego yönelimi için 0.72 olduğu ortaya çıkmıştır.

Yaşam Doyumu Ölçeği 5 aynı yönde ifadeden oluşmuştur. Ölçek, likert tarzı 7 dereceli (1: kesinlikle katılmıyorum – 7: Kesinlikle katılıyorum) 5 maddeden oluşmaktadır. Diener ve arkadaşları orijinal çalışmada ölçeğin güvenilirliğini Alpha = 0.87 olarak, ölçüt bağımlı geçerliğini ise 0.82 olarak bulmuşlardır. Ölçek Yetim (1993) tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. Bu çalışmada ölçeğin güvenilirliği (Alpha = 0.86) ve test-tekrar test güvenilirliği 0.73 olarak bulunmuştur.

Araştırmanın bağımsız değişkenlerine ilişkin veri toplamak amacıyla araştırmacı tarafından Beden Eğitimi Spor Yüksekokulu öğrencilerinin demografik özelliklerini belirlemek amacıyla bir Kişisel Bilgi Formu hazırlanmıştır. Kişisel Bilgi Formunda Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin cinsiyetlerine, yaşlarına, kaç yıldır sporla uğraştıklarına ve milli sporcu olup olmamalarına ilişkin sorular yer almaktadır.

Verilerin Toplanması

Bir batarya haline getirilen ölçekler, yüz yüze görüşme tekniğiyle öğrencilere uygulanmıştır. Uygulama yaklaşık on beş gün (iki hafta) sürmüştür.

Verilerin Analizi

Elde edilen verilerin analizi SPSS 20.0 paket programında Bağımsız örneklem T Testi ve One Way Anova testi kullanılarak yapılmıştır.

Bulgular

Tablo 1. Cinsiyete göre dağılım

	N	%
KADIN	84	44,7
ERKEK	104	55,3
TOTAL	188	100,0

Çalışmaya katılan Kocaeli Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin %44,7'sinin kadın, %55,3'ünün erkek olduğu görülmektedir.

Tablo 2. Yaşa göre dağılım

	N	%
17-20 yaş	32	17,0
21-23 yaş	94	50,0
24-25 yaş	48	25,5
27-28 yaş	14	7,4
TOTAL	188	100,0

Çalışmaya katılan Kocaeli Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin %17,0'ünün 17-20, %50,0'ünün 21-23, %25,5'inin 24-25, %7,4'ünün 27-28 yaş aralığında olduğu görülmektedir.

Tablo 3. Sporcuların kaç yıldır sporla uğraştıklarına göre dağılım

	N	%
1-4yıl	34	18,1
5-8yıl	68	36,2
8-14yıl	68	36,2
15-18yıl	18	9,6
Total	188	100,0

Çalışmaya katılan Kocaeli Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin %18,1'inin 1-4 yıl, %36,2'sinin 5-8 yıl, %36,2'sinin 8-14 yıl, %9,6'sının 15-18 yıl süresince spor yaptığı görülmektedir.

Tablo 4. Sporcuların milli sporcu olup olmadıklarına göre dağılımı

	N	%
EVET	44	23,4
HAYIR	144	76,6
TOTAL	188	100,0

Çalışmaya katılan Kocaeli Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin %23,4'ünün milli sporcu olduğu, %76,6'sının ise milli sporcu olmadığı görülmektedir.

Tablo 5. Cinsiyete göre SGEYÖ ve Yaşam Doyum puanlarının karşılaştırılmasında, Bağımsız T Testi sonuçları

		N	Ort.	Ss	p
EGO	Kadın	84	3,24	0,89	0,65
	Erkek	104	3,29	0,73	
GÖREV	Kadın	84	3,70	1,00	0,63
	Erkek	104	3,76	0,61	
YAŞAM DOYUM	Kadın	84	4,82	1,06	0,00
	Erkek	104	4,18	1,15	

Çalışmaya katılan öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre SGEYO puanlarının karşılaştırılmasında, Bağımsız T Testi sonucunda cinsiyet ile ego ve görev yönelimi arasında anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$)

Çalışmaya katılan öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre Yaşam Doyum puanlarının karşılaştırılmasında, Bağımsız T Testi sonucunda cinsiyet ile yaşam doyum düzeyleri arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$).

Tablo 6. Yaş grubuna göre SGEYÖ ve Yaşam Doyum puanlarının karşılaştırılmasının One Way Anova Testi sonuçları

		N	Ort.	Ss	p
EGO	17-20yaş	32	3,32	0,79	0,77
	21-23yaş	94	3,27	0,70	
	24-25yaş	48	3,18	1,03	
	27-28yaş	14	3,40	0,68	
	Total	188	3,27	0,80	
GÖREV	17-20yaş	32	3,60	0,88	0,49
	21-23yaş	94	3,74	0,82	
	24-25yaş	48	3,73	0,84	
	27-28yaş	14	4,00	0,25	
	Total	188	3,73	0,81	
YAŞAM DOYUM	17-20yaş	32	4,45	0,95	0,02
	21-23yaş	94	4,35	1,19	
	24-25yaş	48	4,45	1,23	
	27-28yaş	14	5,37	0,56	
	Total	188	4,47	1,15	

Çalışmaya katılan öğrencilerin yaş değişkenine göre SGEYO puanlarının karşılaştırılmasında, One Way Anova Testi sonucunda yaş ile ego ve görev yönelimi arasında anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$).

Çalışmaya katılan öğrencilerin yaş değişkenine göre Yaşam Doyum puanlarının karşılaştırılmasında, One Way Anova Testi sonucunda yaş ile yaşam doyum düzeyi arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$).

Tablo 7. Milli sporculuk durumuna göre SGEYÖ ve Yaşam Doyum puanlarının karşılaştırılmasında Bağımsız T Testi sonuçları

		N	Ort.	Ss	P
EGO	evet	44	3,34	0,85	0,49
	hayır	144	3,25	0,79	
GÖREV	evet	44	3,68	0,76	0,59
	hayır	144	3,75	0,82	
YAŞAM DOYUM	evet	44	4,38	1,18	0,57
	hayır	144	4,49	1,15	

Çalışmaya katılan öğrencilerin milli sporculuk durumu değişkenine göre SGEYO ve Yaşam Doyum puanlarının karşılaştırılmasında Bağımsız T Testi sonucu milli sporculuk durumu ile ego ve görev yönelimi, yaşam doyum düzeyi arasında anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$).

Tablo 8. Spor yaşı değişkenine göre SGEYÖ ve Yaşam Doyum puanlarının karşılaştırılmasının One Way Anova Testi sonuçları

		N	Ort.	Ss	P
EGO	1-4yıl	34	2,86	0,79	0,00
	5-8yıl	68	3,20	0,88	
	8-14yıl	68	3,41	0,66	
	15-18yıl	18	3,74	0,70	
	Total	188	3,27	0,80	
GÖREV	1-4yıl	34	3,54	0,76	0,31
	5-8yıl	68	3,75	0,89	
	8-14yıl	68	3,75	0,81	
	15-18yıl	18	3,97	0,45	
	Total	188	3,73	0,81	
YAŞAM DOYUM	1-4yıl	34	4,53	1,14	0,96
	5-8yıl	68	4,46	1,04	
	8-14yıl	68	4,42	1,27	
	15-18yıl	18	4,56	1,23	
	Total	188	4,47	1,15	

Çalışmaya katılan öğrencilerin sporcu yaşı değişkenine göre SGEYO puanlarının karşılaştırılmasında One Way Anova Testi sonucunda spor yaşı ile ego yönelimi arasında anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir ($p<0,05$).

Çalışmaya katılan öğrencilerin yaş değişkenine göre SGEYO ve Yaşam Doyum puanıyla karşılaştırılmasında One Way Anova Testi sonucunda sporcu geçmişi ile görev yönelimi ve yaşam doyum düzeyi arasında anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir ($p>0,05$).

Tartışma ve Sonuç

Bu çalışmada, Kocaeli Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu sporcuları açısından görev ve ego yönelimi ile yaşam doyum düzeylerinin cinsiyet, yaş, milli sporcu olup olmamaları ve sporcu geçmişleri değişkenlerine bağlı olarak farklı sonuçlara ulaşılması hedeflenmiştir.

Çalışmaya katılan öğrencilerin görev ve ego yönelimli hedefler ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır. Yaşam doyumları ile cinsiyet değişkeni incelendiğinde ise kadın deneklerin yaşam doyum düzeylerinin erkek deneklere göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Yaşam doyumunu genel olarak kişinin tüm yaşamını ele alır. Kişinin beklentilerinin, gerçek durumla karşılaştırılmasıyla ortaya çıkan sonucu gösterir. Kişinin tüm yaşamını ve bu yaşamın çok çeşitli boyutlarını içerir. Yaşam doyumunu denildiğinde, belirli bir duruma ilişkin doyum değil, genel olarak tüm yaşantılardaki doyum anlaşılır. Mutluluk, moral

vb. gibi değişik açılardan iyi olma halini ifade eder (Vara 1999). Bu bağlamda düşünürsek erkek öğrencilerin mezun olduktan sonra planlamış oldukları iş bulma, aile hayatına giriş, para kazanma gibi hayati faktörler kadın öğrenciler ile karşılaştırıldığında daha yüksek kaygıya neden olabilir. Aynı zamanda kadınlar erkeklere göre daha fazla olumsuz duygu bildirmelerine karşın, çok küçük bir farkla da olsa kendi yaşamlarından daha fazla haz duyarlar sonucuna varılabilir.

Çalışmaya katılan öğrencilerin görev ve ego yönelimli hedefler ile yaş değişkeni arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır. Yaşam doyumları ile yaş değişkeni incelendiğinde ise 27-28 yaş grubu deneklerin yaşam doyum düzeylerinin; 17-20, 21-23, 24-26 yaş grubu deneklerine göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Braun (1977), gençlerin hem olumlu hem de olumsuz duyguları daha çok bildirdiklerini; buna karşın yaşlıların daha fazla genel mutluluk ifadelerini ortaya koyduklarını bulmuştur. Daha sonraki yaşlarda, yetenek, diğerlerinin performansına göre yargılanır. Bu duruma sosyal karşılaştırma adı verilir (Toros ve Yetim, 2000). Yaş grubu büyük olan öğrencilerin amaçlara ulaşma konusundaki uyumu tamamlamış olduğu, toplumsallaşmada ve sosyal statüde diğer yaş gruplarına göre daha kemik bir yapıya yerleştiği bu sayede ekonomik olarak güvenliğini sağladığı, yaşadığı tecrübeyle pozitif bir kimlik kazandı ve kendini anlayabildiği sonuçlarına ulaşılabilir.

Çalışmaya katılan öğrencilerin görev ve ego yönelimli hedefler ve yaşam doyum düzeyi ile milli sporculuk durumu değişkeni arasında anlamlı farklılık bulunmamıştır. Millilik düzeyine gelmiş olan öğrencilerin amaçlarına ulaşması konusundaki uyum günlük yaşamları ve okul hayatlarına paralel olarak düzenlenmediği, ekonomik olarak desteklenmediği varsayılarak milli olmayan öğrencilerle yaşam doyumunda anlamlı bir fark bulunmadığı sonucuna ulaşılabilir. Yaşam doyumunu milli olmayan bir öğrenciyle farklı olmayan bir milli öğrencinin, uluslararası bir müsabaka bilincindeki görev ve ego yönelimi de buna eş olarak farklı olmayabilir. Gerekli pozitif kimliği bulamayan milli öğrenci, gereken düzeydeki kazanma hırsını barındıran egosunu ve görevinin gerekliliğini müsabaka esnasında gösteremeyebilir sonucuna ulaşılabilir.

Çalışmaya katılan öğrencilerin görev ve ego yönelimli hedefler ile spor geçmişi değişkeni incelendiğinde 15-18 yıl arasında spor yapmış olan sporcuların ego yönelimlerinin; 1-4 yıl, 5-8 yıl, ve 8-14 yıl arasında spor yapan öğrencilere göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ego ile ilişkili hedef yönelimine sahip olan bireyler üstün olmaya, rakiplerini alt etmeye ve etkinliğin sonucuna odaklaşırlar. Araştırmalar, ego ile ilişkili hedef yöneliminin direnç eksikliğine, yüksek kaygı düzeyine, sportif etkinlikten daha az hoşlanmaya ve doyumuna yol açtığına işaret etmektedir (Boyd, 1990; Duda, 1992; Duda ve Chi, 1989). 15-18 yıl arasında spor yapmış olan öğrencilerin; daha az süre spor yapan öğrencilere göre daha fazla tecrübeli oldukları, yapmış oldukları branşlarla ilgili teorik bilgilerinin, branşa özgü antrenman bilgilerinin, uygulamış oldukları müsabakaların sayıca fazla olması varsayılarak rakiplerini alt etmeye yönelik düşünce veya hırsları; içsel güdülenme yönünden düşünülerek daha fazla olduğu, karşısındaki öğrenciyi kendinden küçük gördüğü sonucuna ulaşılabilir. Aynı zamanda spor camiasında buldukları süre boyunca daha fazla insan tanıyarak çevrelerinin daha az süre spor yapan öğrencilere göre fazla olması dışsal güdülenme ile ilişkilendirilir sonucuna ulaşılabilir. Uzun süre spor yapmış olan öğrencilerin artık spor yapmak istememesi, sportif etkinlikten hoşlanmaması varsayılarak yukarıda tanımlanmış olan kazanmak için centilmenlik dışı hareketlere yönlendirebilir sonucuna ulaşılabilir.

Tablo 1’de çalışmaya katılan Kocaeli Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin %44,7’sinin kadın, %55,3’ünün erkek olduğu görülmektedir.

Tablo 2’de çalışmaya katılan Kocaeli Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin %17,0’ının 17-20 yaş, %50,0’ının 21-23 yaş, %25,5 24-25 yaş, %7,4’ünün 26-28 yaş aralığında olduğu görülmektedir.

Tablo 3’te çalışmaya katılan Kocaeli Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin %18,1’inin 1-4 yıl, %36,2’sinin 5-8 yıl, %36,2’sinin 8-14 yıl, %9,6’sının 15-18 yıl spor yaptığı görülmektedir.

Tablo 4’te çalışmaya katılan Kocaeli Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin %23,4’ünün milli sporcu olduğu, %76,6’sının milli sporcu olmadığı görülmektedir.

Tablo 5’te görüldüğü üzere çalışmaya katılan öğrencilerin cinsiyet değişkenine göre SGEYO puanlarının karşılaştırılmasında Bağımsız T Testi sonucu, cinsiyet ile ego ve görev yönelimi arasında $p>0,05$ düzeyinde anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Yaşam Doyum puanıyla karşılaştırılmasında Bağımsız T Testi sonucunda cinsiyet ile yaşam doyum düzeyleri arasında $p<0,05$ düzeyinde anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Erkek öğrencilerin mezun olduktan sonra planlamış oldukları iş bulma, aile hayatına giriş, para kazanma gibi hayati faktörler kadın öğrenciler ile karşılaştırıldığında daha yüksek kaygıya neden olabilir. Bu da erkek öğrencilerin yaşam doyumlarının, kadın öğrencilerden daha düşük çıkmasına sebep olabilir sonucuna varılabilir.

Tablo 6’da görüldüğü üzere çalışmaya katılan öğrencilerin yaş değişkenine göre SGEYO puanlarının karşılaştırılmasında One Way Anova Testi sonucu, yaş ile ego ve görev yönelimi arasında $p>0,05$ düzeyinde anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Yaşam Doyum puanıyla karşılaştırılmasında One Way Anova Testi sonucunda yaş ile yaşam doyum düzeyi arasında $p<0,05$ düzeyinde anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Yaş grubu büyük olan öğrencilerin amaçlara ulaşma konusundaki uyumu tamamlamış olduğu, toplumsallaşmada ve sosyal statüde diğer yaş gruplarına göre daha kemik bir yapıya yerleştiği bu sayede ekonomik olarak güvenliğini sağladığı, yaşadığı tecrübeyle pozitif bir kimlik kazandığı ve kendini anlayabildiği sonuçlarına ulaşılabilir.

Tablo 7’de görüldüğü üzere çalışmaya katılan öğrencilerin milli sporculuk durumu değişkenine göre SGEYO ve Yaşam Doyum puanlarının karşılaştırılmasında Bağımsız T Testi sonucu milli sporculuk durumu; ego ve görev yönelimi ve yaşam doyum düzeyi arasında $p>0,05$ düzeyinde anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir. Millilik düzeyine gelmiş olan öğrencilerin amaçlarına ulaşması konusundaki uyum günlük yaşamları ve okul hayatlarına paralel olarak düzenlenmediği, ekonomik olarak desteklenmediği varsayılarak milli olmayan öğrencilerle yaşam doyumunda anlamlı bir fark bulunmadığı sonucuna ulaşılabilir. Yaşam doyumunu milli olmayan bir öğrenciyle farklı olmayan bir milli öğrencinin, uluslararası bir müsabaka bilincindeki görev ve ego yönelimi de buna eş olarak farklı olmayabilir. Gerekli pozitif kimliği bulamayan milli öğrenci, gereken düzeydeki kazanma hırsını barındıran egosunu ve görevinin gerekliliğini müsabaka esnasında gösteremeyebilir sonucuna ulaşılabilir.

Tablo 8’de görüldüğü üzere çalışmaya katılan öğrencilerin spor yaşı değişkenine göre SGEYO puanlarının karşılaştırılmasında One Way Anova Testi sonucunda spor yaşı ile ego yönelimi arasında $p<0,05$ düzeyinde anlamlı farklılık olduğu tespit edilmiştir. Yaşam Doyum puanıyla karşılaştırılmasında One Way Anova Testi sonucunda spor yaşı ile görev yönelimi ve yaşam doyum düzeyi arasında $p>0,05$ düzeyinde anlamlı farklılık olmadığı tespit edilmiştir. 15-18 yıl arasında spor yapmış olan öğrencilerin; daha az süre spor yapan

öğrencilere göre daha fazla tecrübeli oldukları, yapmış oldukları branşlarla ilgili teorik bilgilerinin, branşa özgü antrenman bilgilerinin, uygulamış oldukları müsabakaların sayıca fazla olması varsayılarak rakiplerini alt etmeye yönelik düşünce veya hırsları; içsel güdülenme yönünden düşünülerek daha fazla olduğu, karşısındaki öğrenciyi kendinden küçük gördüğü sonucuna ulaşılabilir.

Öneriler

Araştırmanın farklı değişkenlerle birlikte tekrarlanması ve sonuçların ortaya konması Kocaeli Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerinin bu konuyla ilgili olabilecek eksiklerinin belirlenmesi ve giderilmesi için yol gösterici olabilir.

Çalışma farklı üniversitelerin beden eğitimi ve spor yüksekokullarında yapıp birbirleriyle karşılaştırılabilir.

Öğrencilerin yaşam doyumunun artması açısından üniversitelerin yaşam alanlarında sportif ve rekreasyonel etkinlik alanları arttırılabilir.

Sporcuların ego düzeyinin standardize edilmesi için farklı düzeydeki sporculardan karma bir takım oluşturulup turnuvalar düzenlenebilir.

Sporcuların görev bilincinin artması için yapılan turnuvalarda lider görevi veya akran eğitimi görevi verilebilir.

KAYNAKÇA

Aracı H, Aracı Ş (2014). Spor Bilimleri Öğretimi. Ankara: Grafiker Matbaacılık Reklamcılık San. Ve Tic. Ltd. Şti.

Durubaş D (2013). Bir Sezon Boyunca Takım Hedef Belirleme Yoluyla Uygulanan Takım Hedef Belirleme Yoluyla Uygulanan Takım Oluşturma Müdahalesinin Takım Sargınlığı Ve Motivasyonel İklim Üzerine Etkisinin Belirlenmesi. Ankara:Hacettepe Üniversitesi.

Özgen F (2012). Ç.O.M.Ü Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Öğrencilerinin Yaşam Doyumu Düzeylerinin İncelenmesi. Çanakkale: Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi.

Toros T (2004). “Sporda Görev ve Ego Yönelim Ölçeği –SGEYÖ-”nin Türk Sporcuları İçin Güvenirlik ve Geçerlik Çalışması. Spor Bilimleri Dergisi. 15(3), 159.

Toros T, Akyüz U, Bayansalduz M, Soyer F (2010). Görev ve ego yönelimli hedeflerin yaşam doyumu ile ilişkisinin incelenmesi (dağcılık sporu yapanlarla ilgili bir çalışma). Uluslar arası İnsan Bilimleri Dergisi. 7(2), 1039-1041-1043.

Toros T, Yetim Ü (2000). Genç Basketbolcuların Oyunda Kalma Süreleri İle Hedef Perspektif Yaklaşımı, Yaşam Doyumu Ve Algılanan Motivasyonel İklim Arasındaki İlişki. Hacettepe Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi, 16(2), 50–63.

Toros T (2002). Elit ve Elit Olmayan Erkek Basketbolcularda Hedef Yönelimi, Güdusel (motivasyonel) İklim Ve Yaşam Doyumu. Hacettepe Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi, 13(3), 24–36 37.

Toros T (2001). Elit ve Elit Olmayan Erkek Basketbolcularda Hedef Yönelimi, Gdsel İklım Ve Hedeflerin Özgünlük Güçlük Derecesi Özelliklerinin Yaşam Doyumuna Etkisi, (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Mersin: Mersin Üniversitesi

Üngör G (2009). Amatör Ve Profesyonel Futbolcularda Hedef Yönelimi Ve Algılanan Motivasyonel İklım Arasındaki İlişki. İzmir:Ege Üniversitesi